

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ ИЗ НИСЕ

О БЛАЖЕНСТВИМА

Осмо слово

Блажени прогнани правде ради, јер је њихово Царство небеско (Мт. 5; 10).

Поредак узвишеног предавања лекција узводи садашње разматрање изреке на осми степен. Сматрам, међутим, да ће бити најбоље ако најпре објасним шта код пророка значи тајна осмог, а такође и очишћење и закон о обрезвању. Оно се вршило у осми дан и могуће је да овај број има везе са осмим блаженством. Као неки врх свих блаженстава, оно чини сам крај доброг усхођења. И тамо пророк загонетно назива осмим дан васкрсења. Очишћење указује на повратак оскрнављеног човека природној чистоти, док обрезвање, како се тумачи, јесте скидање са себе мртвих кожа у које смо се обукли кад смо са себе свукли живот. Овде осмо блаженство у себи садржи препорађање на небесима оних, који су пали у ропство, а затим поново били призвани у Царство.

Господ каже: Блажени прогнани Мене ради јер њихово је Царство небеско. То је крај подвига по Богу, награда за труд, плата за проливени зној – удостојити се царства на небесима! Нада у добар удео не кружи око непостојаног и променљивог, јер је превртљивом и променљивом место на земљи. Од онога, што је на небу, не знамо ништа што не би свагда било такво какво јесте. Напротив, тамо све у поретку и доследности извршава свој ток. Видиш ли, дакле, преизобиље дара? Именујући небеско царство, Господ показује непроменљивост и свагдашњу истоветност дара који је понуђен нашем надању.

У ономе што је речено налазим једну тешкоћу: зашто је Господ

рекао да ће и сиромашни духом, и прогоњени Њега ради, имати исту награду? Ако су награде једнаке, зар онда не би требало да и подвизи буду једнаки? Осим тога, када је десне одвојио од левих и призвао их у Небеско царство, говорио је о састрадању и узајамној љубави, не помињући духовно сиромаштво и прогоњеност Њега ради. Чини нам се, на први поглед, да је једно другом сасвим неслично. Шта је заједничко томе и делима састрадалне (саосећајне) љубави? Да ли је неко нахранио гладног, или обукао нагог, или примио под кров путника, или показао могућу услугу заточеноме? Шта је заједничко томе, и духовном сиромаштву и прогону? Ови први исцељују несреће других док овим другим, сиромашним и прогоњеним, и самима треба исцелитељ. Међутим, крај је једнак за све, јер Господ подједнако узводи на небо и сиромашног духом, и прогоњеног, и онога, ко је био милосрдан према ближњем. Шта ћемо рећи на то? То, да је све узајамно повезано и да се све приклања и садејствује једном циљу. Сиромаштво није далеко од прогонства, као што ни љубави према сиромашнима није страно сиромаштво.

Није лако, а можда је и немогуће, да добру, видљивом у овом животу, претпоставимо невидљиво благо. Човеку није лако да одлучи да буде протеран из свог дома, или раздвојен од супруге и деце, од браће, родитеља и вршњака, од свега што је у животу пријатно, ако Сам Господ не садејствује у томе. Душа посредством телесних чувстава на неки начин бива привезана за житејске угодности. Посредством очију наслађује се разнобојношћу вештаства, посредством слуха постаје склона ономе, што угодно дејствује на слух, итд. Душу која је, као клиновима, прикована за житејске радости, лако ће уловити прогонитељи уколико јој запрете лишавањем имања, или губитком нечег другог, пожељног у овом животу. Она ће се без противљења предати власти и прогонитељу. Међутим, када, према речима апостола, реч жива и делотворна и оштрија од сваког двосеклог мача (Јевр. 4; 12) проникне у оног, који је

уистину примио веру и покида везе навике, тада верујући, као неко бreme привезано за душу, збацује с рамена световна задовољства и излази на поприште подвига, користећи помоћ Подвигоположника Христа. Душа више не гледа на оно што је оставила иза, већ гледа на оно чему стреми. Не гледа на сласти, које су иза ње, него на понуђена блага. Не јадикује због губитка земног, него се радује задобијању небеског. Због тога радо прихвата сваки вид мучења, као узрок и садејство будуће радости. Радосно прихвата огањ, јер је очишћује од вештаства; прихвата и мач, јер пресеца везе ума с вештаственим и телесним. Онај којег непријатељ прогони и који притиче Богу прихвата несреће које се догађају као нешто, што служи гашењу дејствовања страсти. Пошто је грех дошао кроз наладу, несумњиво је да ће противним бити протеран. Због тога се они, које прогоне Господа ради и измишљају неподношљива мучења, исцељују од болести сластољубља. Тако је Павле примио крст, Јаков мач, Стефан камен, док је блаженом Петру копљем прободена глава. Сви подвижници вере, који су за њима дошли, трпели су разна мучења, звери, хладноћу, пробијање главе клиновима, вађење очију, одсецање прстију, кидање телесних удова... Све то и слично томе свети су, као очишћење од греха, подносили с радошћу, да ни трага од сластољубља не би остало у срцу након што је болно и мучно осећање избрисало све отиске сластољубља са њихових душа.

Не жалостите се, браћо, ако вас протерају из земног. Онај, ко се одавде пресели, тамо ће се настанити у небеским царским ложницама. Приликом стварања, две стихије (два елемента) су додељене разумној природи: земља и небо. Земља је место где обитавају они, што су живот примили посредством тела, а небо је место где обитавају бестелесни. Због тога је нужно да и ми негде живимо. Ако не будемо протерани са земље, несумњиво је да ћемо на земљи и живети. Ако се пак удаљимо одатле, преселићемо се на небо. Видиш ли куда те води ово блаженство?

На ово је мислио апостол, говорећи: Свако карање, докле траје, не чини се да је радост него жалост, али после даје мирни плод праведности (Јевр. 12; 11).

Пожурићемо да стигнемо. Шта ћемо задобити? Какву почаст? Какав венац? Ма шта да замислиш, то није ништа друго него Сам Господ. Не јадикујмо ако нас прогоне. Боље речено, радујмо се, јер ако нас прогоне од онога што је на земљи драгоцено, ми бивамо гоњени ка небеском благу, према обећању Господњем да су блажени прогнани Њега ради, јер је њихово царство небеско, по благодати Господа нашег Исуса Христа. Њему слава у векове векова. Амин.

Превод:

Антонина Пантелић